

A SZABAD SAJTÓ.

□ Azt, hogy a sajtó az előrehaladásnak, a felvilágosodásnak, a tudásnak, a népszabadságoknak és a nagy igazságoknak legközvetlenebb, legerősebb terjesztője; nem szükséges külön is hangoztatni. A világ fejlődésében a nyomtatott betű fordulást jelentett. És az a fordulás annál intenzívebb módon jelentkezett, minél inkább általánossá vált a nyomtatott betű használása és minél könnyebben, olcsóbban jutott hozzá az olvasnitudó közönség a nyomtatott betűhöz. Igen, az olvasnitudó közönség... Mert nem szabad elfelednünk, hogy amikor a nyomtatás technikája már kiválóan magas fokon állott, amikor a nyomdai produktumok könnyűszerrel röptek világgá, még mindig igen sokan voltak, akik nem ismerték a betűket és hieroglifok gyanánt tekintették azokat a sorokat, amelyek sokszor az ő legközvetlenebb érdekeik mellett, avagy ellen szólottak. Az elemi népoktatás teremtette meg azt a közönséget, amely a betű iránt érdeklődni kezdett és a sajtó olcsó termékei, a hírlapok fokozták ezt az érdeklődést annyira, hogy a nép fia is megszokta a mindennapi olvasást és ezzel bekapcsolódott a napi eseményekbe, a politikába és a szociális haladás folyton mozgó kerekébe. A sajtó és főként az olcsó, könnyen hozzáférhető sajtó volt az, amely gondolkozni tanította a népet és az ujdonság ingerével magához vonzotta, hogy belevonja abba a hatalmas érdekkörbe, amelynek minden egyes tagja érzékenyé válik a közös értékű események iránt.

□ A sajtónak ezt az érdemét elvitatni nem lehet és nem is akad ember, aki azt elvitatni akarná. Nem csupán az iskola apasztotta az analfabéták számát, hanem apasztotta a népszerű sajtó is. Segítőtársává szegődött az iskolának és tovább képezte azt az ifjúságot, amely nélküle lassankint elszokott volna a betűtől és éveken át nem törődve az olvasással, később már nem is kívánt volna avval foglalkozni.

□ És ha a sajtónak ilyen varázsa van a népre, akkor nagyon szükséges, hogy az a sajtó szabad, a legnemesebb értelemben véve szabad legyen. Szabad és merész. Tele dacos igazsággal, szűzigaz lelkesedéssel, eleven erővel. Egyenes úton haladva, le kell tipornia a töretlen ösvényt és nem szabad kitérnie az aka-

dályok elől, amelyek az igazság útjáról eltérítik. És ez a sajtó elképzelhetetlen kiegészítője az igazi alkotmányosságnak. Olyan kiegészítője, amelyet nem érinthet senki, mert az a kar, amely feléje sújt, ütésével egyszersmint porba hull. Ez az a hatalmasság, amelynek milliányi tábora, milliányi védelmezője van anélkül, hogy látható fegyverzettel vonultatná seregeit az ütközetbe.

□ Csakhogy ez az igazán szabad sajtó mindenkor fényes fegyverekkel dolgozik. Ennek az ólomkatonához nem tapadhat az önzés szennye, nem férközhetik közelébe a családok magánügye, nem keresheti a kegyét az alantjáró szenvedélyeknek és nem uszályhordó szolgálja sem annak a hatalomnak, amely kormányzással, sem annak, amely tömegével uralkodik.

□ Ez nem kiált folyton szabadság után, mert tiszta lélegzetében nem háborgatja senki és mert tudja, hogy szabadságát önmaga küzdi ki a legerősebb védelmezővel: az igazsággal.

□ Mint minden nagynak, minden nemesnek, úgy a sajtónak is megvannak az élősdi vérszívói. A tiszta szabadság égíse alatt szabadosságot űznek és ezzel megcsúfolják az igaz szabadságot. Leszállnak az emberi szenvedélyek mélységeibe és önzésből fölkeresnek mindent, ami köréjük vonzza azokat, akik irigyek, akik gyönyörködnek a más szegyenében és akik boldog vigyorgással látják embertársukat a sárban. A legalacsonyabb emberi tulajdonságok ezek. Olyan bűnök, amelyeknek leghivatottabb ostorozója igazán csak a sajtó lehet. Az altruista sajtó, amely embertársát segíti, amely az élet küzdelmeiben elesőben nem a megvetésre, hanem a szánalomra méltót látja. Amely nem kötözi a forum oszlopához a megbotlót, hogy a csöcselék nyelvét öltögesse a tehetetlenre, hanem a hóna alá nyul és talpraállítja. Ez a sajtó szabad marad örökkön, mert nem önző célokért, hanem a társadalom boldogságáért dolgozik és ebben a munkájában nem törheti le szabadságát a hatalom összefogó ereje sem.

□ A másik, az élőködő pedig nem lehet szabad soha, mert nem érti meg a szabadságot és mert nem érti: nem érdemli.

VERUS.

